

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ  
ДО ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ З ФІЛОСОФІЇ (КОМПЛЕКСНИЙ ЕКЗАМЕН)  
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ, ЗАОЧНОЇ ТА ЕКСТЕРНАТНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ  
за напрямом 6.020301 (033) “ФІЛОСОФІЯ” ОР “БАКАЛАВР”  
на 2018/2019 навчальний рік**

**Вступ до філософії**

1. Світогляд та його структура. Історичні типи світогляду.
2. Міф та релігія як первісні форми світогляду.
3. Філософія як теоретична основа світогляду.
4. Предмет філософії та її структура.
5. Філософія і наука: спільні та відмінні риси. Філософія і мистецтво.
6. Методи та функції філософії. Світоглядна та методологічна функції філософії.
7. Філософія і філософування. Софійний та епістемний способи філософування.
8. Джерела та соціокультурні чинники зародження філософської думки. Концепції походження філософії. Загальнолюдське та національно-особливе у філософії.
9. Проблема буття у філософії.
10. Онтологія як учення про буття.
11. Основні форми буття та їх взаємозв'язок.
12. Проблема першоначал світу (монізм, дуалізм, плюралізм).
13. Поняття матерії. Спосіб та форми існування матеріального світу. Основні види і форми руху, простору і часу.
14. Проблема свідомості у філософії. Поняття ідеального.
15. Сутнісні ознаки свідомості та її структура.
16. Співвідношення свідомості, мислення і мови.
17. Свідомість і творчість. Сутність творчості та її типи.
18. Самосвідомість.
19. Суспільна свідомість: основні форми.
20. Діалектика як учення про розвиток та її принципи. Альтернативи діалектики.
21. Діалектика і метафізика як вчення про розвиток і способи філософування.
22. Співвідношення руху і розвитку. Поняття розвитку та його ознаки.
23. Основні категорії діалектики.
24. Основні закони діалектики.
25. Теорія пізнання. Знання та його типи.
26. Предмет гносеології.
27. Види, рівні та форми пізнання.
28. Особливості наукового пізнання. Істина та її критерії. Теорії істини.
29. Поняття феноменології, феномену та інтенціональності свідомості. Ознаки феноменологічного стилю мислення.
30. Герменевтика: історичні етапи, різновиди та основні поняття філософської герменевтики.

**Історія філософії**

1. Виникнення та основні риси філософської думки стародавніх Індії та Китаю.
2. Антична філософія, її джерела, своєрідність та основні періоди її історії.
3. Основні школи досократівського періоду давньогрецької філософії. Космоцентризм та пошук першооснови буття. Початки діалектики та учення про пізнання.

4. Проблема людини в античній філософії. Софісти. Сократ.
5. Філософія Платона та філософська система Арістотеля.
6. Філософія еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм.
7. Філософія Стародавнього Риму. Неоплатонізм.
8. Середньовічна парадигма західноєвропейської філософії. Апологетика, патристика, містика, схоластика. Полеміка реалізму і номіналізму. Філософсько-теологічні вчення Августина і Томи Аквінського.
9. Антропоцентризм та гуманізм філософського мислення епохи Відродження (М. Кузанський, Н. Макіавеллі, Т. Мор, Т. Кампанелла). Натурфілософські ідеї епохи Відродження (Дж. Бруно, М. Копернік, Й. Кеплер, Леонардо да Вінчі).
10. Західноєвропейська філософія (XVI-XVIII ст.). Проблема субстанції, методу пізнання та організації суспільного життя людей у філософії Нового часу (Ф. Бекон, Дж. Локк, Т. Гоббс, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц, Дж. Берклі, Д. Г'юм).
11. Особливості поглядів філософів-просвітників на історію, державу, людину і суспільство. Теорія "суспільного договору" та "природних прав" людини.
12. Німецька класична філософія та її місце в історії філософської думки.
13. Філософія І.Канта. "Коперніканський переворот" І. Канта в теорії пізнання. Етичні погляди І.Канта.
14. Філософія Й. Г.Фіхте про діяльно-творчу основу буття. Філософія тотожності Ф.В.Й.Шеллінга.
15. Філософська система і діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля. Філософія історії Гегеля. Вчення про абсолютний дух.. Логіка і теорія пізнання.
16. Антропологічний матеріалізм Л. Фюєрбаха.
17. Філософія К. Маркса. Діяльнісна концепція людини та матеріалістичне розуміння історії. Філософські аспекти неомарксизму. Франкфуртська школа.
18. Філософія позитивізму та його еволюція.
19. Філософські течії неокантіанства та неогегельянства.
20. Прагматизм як напрям західної філософії.
21. Провідні тенденції, риси та напрями сучасної зарубіжної філософії.
22. Ірраціоналізм "філософії життя" (А.Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон, В.Дільтей).
23. Психоаналітична філософія та її розвиток (З.Фройд, К. Юнг, Е. Фромм).
24. Персоналізм — напрям у філософії ХХ ст. (Е. Муньє, Б. Боун, Е. Брайтмен).
25. Філософія екзистенціалізму у ХХ ст. (М.Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А.Камю, К.Ясперс).
26. Філософська антропологія (М. Шелер, Г. Плеснер, А. Гелен).
27. Еволюція релігійної філософії у ХХ ст. Неотомізм. Тейярдизм. Сучасна протестантська філософія.
28. Філософський структуралізм, герменевтика, феноменологія – течії сучасної філософії.
29. Філософія постмодернізму.
30. Особливості та основні етапи розвитку слов'янської філософії.

### **Українська філософія**

1. Основні особливості, джерела та періоди історії української філософії.
2. Філософські ідеї в культурі Київської Русі (XI–XIII ст.).
3. Філософські ідеї в писемних пам'ятках Києво-Руської доби.
4. Філософська думка в Україні XIV-XVIII ст. Розвиток гуманістичних ідей в братських школах, Острозькому культурно-освітньому центрі.
5. Філософська освіта в Україні XV-XVIII ст.
6. Філософія українського Просвітництва другої половини XVIII-XVIII ст.
7. Розвиток філософії професорами Києво-Могилянської Академії.
8. Києво-Могилянська академія – центр філософської освіти в Україні XVIII-XVIII ст.
9. Філософія Г. Сковороди. Кордоцентризм.
10. Філософська система Г.Сковороди. Вчення про три світи і дві "натури". Ідеї "сродної праці" і "нерівної рівності".

11. Концепція щастя людини у філософії Г. Сковороди.
12. Особливості розвитку української філософії в XIX ст.
13. Філософські аспекти українського романтизму. Філософські ідеї М. Гоголя.
14. Проблема людини і нації у творчості діячів Кирило–Мефодіївського товариства (М. Костомаров, П. Куліш).
15. Філософські ідеї Тараса Шевченка.
16. Академічна філософія в Україні кінця XIX – початку XX століть.
17. Філософське учення Памфіла Юркевича.
18. Філософські ідеї у творчості українських письменників та вчених другої половини XIX – початку XX століття.
19. Філософські ідеї М. Драгоманова, О. Потебні, Б. Кістяківського.
20. Філософські аспекти творчості В. Винниченка, В. Вернадського.
21. Історіософські ідеї М. Грушевського.
22. Філософія І. Франка та обґрунтування української ідеї у його творчості.
23. Еволюція соціально-філософських поглядів Івана Франка.
24. Філософські погляди В. Липинського, Д. Донцова.
25. Філософські ідеї у творчості Л. Українки, В. Стефаника.
26. Розвиток української філософії у діаспорі (О.Кульчицький, І.Лисяк-Рудницький, Ю. Вассиян, М.Шлемкевич, В. Янів та ін.).
27. Д. Чижевський – дослідник історії української філософії.
28. Суперечності розвитку філософської думки в Україні у першій третині XX ст.
29. Українська філософія в XX столітті. Становлення Київської філософської школи (П. Копнін, В. Шинкарук).
30. Основні напрями та проблеми розвитку української філософії у другій половині XX – початку XXI століття (М. Попович).

### **Соціальна філософія**

1. Соціальна філософія: предмет та основні категорії.
2. Історичний розвиток соціально-філософської думки: зародження, основні періоди та сучасний стан.
3. Суспільство і людина — ключові категорії соціальної філософії. Поняття соціального. Специфіка соціальних законів.
4. Людина як біосоціальна та духовна істота. Співвідношення понять “людина”, “особа”, “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”. Проблема свободи особи та основи її розв’язання.
5. Основні концепції суспільства. Суспільство як стабільна функціонуюча та динамічна система.
6. Праця – основа саморозвитку людини та суспільства. Суспільне виробництво, його основні компоненти.
7. Суспільні відносини та їх типи.
8. Основні сфери суспільного життя. Структура суспільства.
9. Поняття власності та економічна сфера суспільства.
10. Соціальна структура суспільства та основні типи соціальних спільнот.
11. Політична сфера суспільства. Поняття влади, політики, держави.
12. Духовна сфера суспільного життя. Поняття духовності, та проблема духовної культури в сучасному суспільстві.
13. Поняття соціального процесу. Розвиток суспільства: джерела, рушійні сили. Проблема критеріїв суспільного прогресу.
14. Особистість як суб’єкт суспільного розвитку. Особистість та її типи.
15. Цінності та їх роль в житті людини і суспільства.
16. Суспільство і природа. Особливості прояву природного в основних сферах суспільства.
17. Людинотворча сутність культури.

18. Поняття цивілізації. Цивілізаційні засади суспільства.
19. Глобальні проблеми людства та соціальне прогнозування.
20. Предмет філософії історії. Основні підходи до розуміння сенсу історії.
21. Формування філософії історії у добу Просвітництва.
22. Концепції історії І. Канта, Г. Гегеля.
23. Теорія історичного процесу К. Маркса: формаційний підхід.
24. Цивілізаційний підхід до історії. Концепція Арнольда Дж. Тойнбі.
25. Морфологія історії Освальда Шпенглера.
26. Світоглядні основи та структура філософії права. Право як соціально-духовне явище. Право як справедливість.
27. Співвідношення природних і правових законів, закону і права. Форми права.
28. Природне право та його особливості. Договірна теорія права як вираження природних потреб людини.
29. Людські способи освоєння природи: предметна діяльність і техніки. Техніка в контексті історичних типів цивілізації.
30. Історичні етапи розвитку техніки. Особливості сучасних проявів техніки. Поняття технології. Технологічна революція та її перспективи.

Програмові вимоги обговорені і затверджені на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, протокол № 13 від 12 березня 2019 року.

Т.в.о. зав. кафедри філософії, соціології  
та релігієзнавства

доц. Терешкун О.Ф.